

1. Czy jeżeli otwarcie ofert miało miejsce przed wejściem w życie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego należy zweryfikować wykonawcę pod kątem braku podstaw do wykluczenia na podstawie art. 7 tej ustawy?

Tak, zgodnie z art. 22 ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, przepisy art. 7 oraz środek, o którym mowa w art. 1 pkt 3, stosuje się również do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego oraz konkursów wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie przepisów ww. ustawy. Powyższe oznacza, że zamawiający w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, które zostały wszczęte i nie są zakończone przed wejściem w życie ww. ustawy ma obowiązek zbadać, czy wobec wykonawcy nie zachodzą przesłanki wykluczenia, o których mowa w treści art. 7 ust. 1 ww. ustawy. Jeśli wobec wykonawcy zachodzi, którakolwiek z podstaw wymienionych w treści art. 7 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, wówczas oferta tego wykonawcy powinna zostać odrzucona na podstawie art. 226 pkt 2 lit. a) ustawy Pzp, tj. z uwagi na fakt, że oferta została złożona przez wykonawcę podlegającego wykluczeniu z postępowania.

2. Czy w świetle art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego ulega zmianie art. 108 ustawy Pzp?

Nie, art. 108 ustawy Pzp nie ulega zmianie. Natomiast ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego w art. 7 ust. 1 pkt 1 – 3 wprowadza nowe, samoistne i obligatoryjne postawy wykluczenia, które należy weryfikować w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

3. Czy przesłanki wykluczenia wskazane w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 835) zaliczają się do obligatoryjnych przesłanek wykluczenia.

Tak, przesłanki, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego stanowią samoistne, obligatoryjne i dodatkowe w stosunku do przesłanek, o których mowa w art. 108 ustawy Pzp, postawy wykluczenia wykonawców z udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego oraz konkursach. W konsekwencji powinny być one weryfikowane przez zamawiających w każdym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursie niezależnie od ich wartości.

4. Do jakich postępowań zastosowanie znajdą przesłanki wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 835)?

Zgodnie z treścią art. 7 ust. 1 ustawy - o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, przesłanki wykluczenia, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu znajdują zastosowanie w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129 ze zm.). **Oznacza to, iż zamawiający ma obowiązek dokonania weryfikacji pod kątem zaistnienia tych podstaw wykluczenia zarówno w postępowaniach prowadzonych w procedurach poniżej jak i powyżej progów unijnych.** Obowiązek ten aktualizuje się zarówno w postępowaniach wszczynanych po dniu wejścia w życie przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, jak i zgodnie z treścią art. 22 ww. ustawy w postępowaniach wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie tej ustawy.

Ponadto, zgodnie z art. 7 ust. 9 ustawy - o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, przepisy art. 7 ust. 1 – 8 ustawy znajdują zastosowanie również do postępowań zmierzających do udzielenia zamówienia publicznego oraz konkursów o wartości mniejszej niż kwoty określone w art. 2 ust. 1 ustawy Pzp lub zamówień lub konkursów udzielanych z wyłączeniem ustawy Pzp. **Tym samym, zamawiający zobowiązany jest do weryfikacji ww. podstaw wykluczenia także w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 000 złotych, oraz w zamówieniach wyłączonych spod przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.**

5. Z czego wynika, że regulacje określone w art. 7 ust. 1-8 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 835) mają mieć zastosowanie do postępowania zmierzającego do udzielenia zamówienia publicznego oraz konkursów wyłączonych spod stosowania ustawy Pzp, w tym do zamówień i konkursów o wartości mniejszej niż 130 000 złotych?

Obowiązek stosowania regulacji art. 7 ust. 1 – 8 ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego oraz konkursów wyłączonych spod stosowania ustawy Pzp, w tym do zamówień i konkursów o wartości mniejszej niż 130 000 złotych wynika z art. 7 ust 9 ustawy. Zgodnie z treścią tej regulacji przepisy ust. 1-8 stosuje się do postępowania zmierzającego do udzielenia zamówienia publicznego oraz konkursów o wartości mniejszej niż kwoty określone w art. 2 ust. 1 ustawy Pzp lub z wyłączeniem stosowania tej ustawy.

6. Czy w odniesieniu do procedury weryfikacji przesłanek wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa

narodowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 835) w postępowaniach o wartości mniejszej niż 130 000 złotych oraz postępowaniach prowadzonych z wyłączeniem przepisów o zamówieniach publicznych zastosowanie znajdują procedury dotyczące przedkładania podmiotowych środków dowodowych określone w przepisach ustawy Pzp?

Przepisy ustawy Pzp dotyczące składania podmiotowych środków dowodowych znajdują zastosowanie wyłącznie w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy Pzp, a zatem w postępowaniach, których szacunkowa wartość odpowiada co najmniej kwocie 130 000 złotych. A zatem sposób weryfikacji przesłanek wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 – 3 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, w postępowaniach lub konkursach, których wartość jest mniejsza niż 130 000 złotych albo podlegających wyłączeniu spod regulacji ustawy Pzp powinien zostać ustalony samodzielnie przez zamawiającego.

7. W jaki sposób zamawiający ma wypełnić obowiązek wynikający z art. 22 pkt 2 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* tj. dostosować dokumentację zamówienia lub regulamin konkursu do nowych przesłanek wykluczenia, w przypadku gdy doszło już do wszczęcia postępowania przed wejściem w życie ww. ustawy? Czy w postępowaniach wszczętych, będących na etapie: przed otwarciem ofert, konieczne jest dokonanie zmiany SWZ (regulaminu konkursu) i uzupełnienia podstaw wykluczenia?

Zgodnie z art. 22 pkt 2 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* zamawiający, w postępowaniu wszczętym i niezakończonym do dnia wejścia w życie ustawy, ma obowiązek dostosować dokumentację zamówienia lub regulamin konkursu do nowych przesłanek wykluczenia, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy. W świetle ustawy Pzp zmiana dokumentacji zamówienia lub regulaminu konkursu dopuszczalna jest tylko przed upływem terminu składania odpowiednio ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie lub prac konkursowych. Zgodnie bowiem z art. 137 ust 1 ustawy Pzp w uzasadnionych przypadkach zamawiający może przed upływem terminu składania ofert zmienić treść SWZ (zmiana treści regulaminu konkursu - art. 342 ustawy Pzp).

W takim przypadku zamawiający powinien wprowadzić do SWZ (regulaminu konkursu) odpowiednie postanowienia zobowiązujące wykonawców do potwierdzenia braku okoliczności, o których mowa w art. 7 ust. 1 ww. ustawy. Jeśli natomiast termin otwarcia ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie lub prac konkursowych już upłynął, zamawiający w świetle przepisów ustawy Pzp nie ma możliwości wprowadzenia zmian do SWZ lub regulaminu konkursu.

8. Czy w postępowaniach, które zostały wszczęte przed wejściem w życie ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* i są na etapie po otwarciu ofert, wobec braku możliwości zmiany dokumentów zamówienia (SWZ), właściwym będzie weryfikacja przesłanek wykluczenia bez posiadania w SWZ odpowiednich postanowień?

W przypadku, gdy doszło już do otwarcia ofert zamawiający nie ma możliwości wprowadzenia zmian do treści dokumentów zamówienia. Powyższe nie zwalnia jednak zamawiającego z weryfikacji podstaw wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*. W takiej sytuacji zamawiający weryfikuje brak podstaw do wykluczenia wykonawcy żądając złożenia podmiotowych środków dowodowych stosując odpowiednio art. 126 ustawy Pzp – do postępowań o wartości równej lub powyżej progów unijnych, a w postępowaniach krajowych – art. 274 ustawy Pzp.

9. Czy zamawiający ma obowiązek weryfikacji postaw wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* w postępowaniach, w których dokonano wyboru oferty najkorzystniejszej, a nie podpisano jeszcze umowy?

Zgodnie z treścią art. 22 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, podstawy wykluczenia wskazane w art. 7 ust. 1 tej ustawy znajdują także zastosowanie do postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy. Mając na uwadze, iż zgodnie z treścią art. 7 pkt 18 ustawy Pzp postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego kończy się zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego, do tej chwili wykonawca podlega wykluczeniu z postępowania, o ile zaistnieją podstawy wykluczenia. Tym samym, obowiązek zbadania postaw wykluczenia określonych art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* odnosi się również do postępowań, w których dokonano już wyboru oferty najkorzystniejszej, ale nie doszło jeszcze do zawarcia umowy. W takim przypadku zamawiający na podstawie art. 126 ust. 2 ustawy Pzp w zw. z art. 22 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* powinien wezwać wybranego wykonawcę do złożenia odpowiednich podmiotowych środków dowodowych na potwierdzenie braku postaw wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ww. ustawy. Należy także pamiętać, że jeżeli termin otwarcia ofert lub wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub prac konkursowych w konkursie upłynie, zamawiający w świetle przepisów ustawy Pzp nie ma możliwości wprowadzenia zmian do SWZ lub regulaminu konkursu. Powyższe nie zwalnia jednak zamawiającego z weryfikacji podstaw wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*.

10. Czy w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, które zostaną wszczęte po wejściu w życie ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, należy żądać od wykonawców dodatkowego oświadczenia o braku podstaw do wykluczenia na podstawie art. 7 ust. 1 ww. ustawy, czy wystarczające jest, gdy wykonawca złoży oświadczenie o braku podstaw do wykluczenia na podstawie art. 108 ustawy Pzp?

Zgodnie z art. 125 ust. 1 ustawy Pzp, wykonawca do wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo do oferty dołącza oświadczenie o niepodleganiu wykluczeniu,

spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji w zakresie wskazanym przez zamawiającego. Zgodnie z art. 125 ust. 2 ustawy Pzp, oświadczenie to w postępowaniach o wartości odpowiadającej progom unijnym składa się na formularzu Jednolitego Europejskiego Dokumentu Zamówienia.

Mając na uwadze, iż art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* ustanawia dodatkowe, obligatoryjne przesłanki wykluczenia wykonawców z postępowania, wykonawca powinien dołączyć do oferty lub wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oświadczenie wstępne, które powinno zawierać oświadczenie własne wykonawcy obejmujące podstawy wykluczenia z art. 108 ustawy Pzp oraz art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, a także ewentualnie z art. 109 ustawy Pzp, w przypadku, gdy zamawiający przewidział fakultatywne przesłanki wykluczenia.

A zatem, **w przypadku postępowań prowadzonych poniżej progów unijnych** wstępne oświadczenie powinno obejmować podstawy z art. 108 ust. 1 ustawy Pzp oraz art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*, a także ewentualnie art. 109 ustawy Pzp, w przypadku, gdy zamawiający przewidział te podstawy wykluczenia. Natomiast **w postępowaniach o wartości równej lub przekraczającej progi unijne**, informacja o podstawach wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* może zostać uwzględniona w Jednolitym Europejskim Dokumentie Zamówienia w części III – podstawy wykluczenia, w sekcji D – Inne podstawy wykluczenia, które mogą być przewidziane w przepisach krajowych państwa członkowskiego instytucji zamawiającej lub podmiotu zamawiającego (oprócz podstaw do wykluczenia, o których mowa w ustawie Pzp w art. 108 i ewentualnie w art. 109 ustawy Pzp).

11. Jakich podmiotowych środków dowodowych i na jakiej podstawie prawnej należy żądać w postępowaniach krajowych oraz w postępowaniach unijnych dla celów zweryfikowania przesłanek wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*?

Przed wyborem oferty najkorzystniejszej zamawiający zobowiązany jest wezwać wykonawcę, którego oferta została najwyżej oceniona, do złożenia w wyznaczonym terminie, aktualnych na dzień złożenia podmiotowych środków dowodowych – w postępowaniach równych lub powyżej progów unijnych (art. 126 ust. 1 ustawy Pzp), a w przypadku postępowań poniżej progów unijnych, o ile wymagał ich złożenia (art. 274 ust. 1 ustawy Pzp). Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że w takim przypadku, wezwanie do złożenia podmiotowych środków dowodowych, w zakresie podstaw wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* (tak jak w przypadku badania podstaw wykluczenia z art. 108 i 109 ustawy Pzp), dotyczy wyłącznie wykonawcy najwyżej ocenionego.

Weryfikacji braku zaistnienia podstawy wykluczenia, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz*

służących ochronie bezpieczeństwa narodowego w stosunku do wykonawcy zamawiający może dokonać za pomocą wszelkich dostępnych podmiotowych środków dowodowych. Podmiotowym środkiem dowodowym służącym wykazaniu braku podstaw do wykluczenia na podstawie art. 7 ust. 1 ww. ustawy przykładowo może być: oświadczenie własne wykonawcy o braku postaw do wykluczenia na ww. podstawie prawnej, odpis lub informacja z KRS lub CEIDG, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe albo jego część, sprawozdanie zarządu z działalności jednostki albo jego część, informacja z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, informacja z wykazów określonych w rozporządzeniu 765/2006 i rozporządzeniu 269/2014, a także informacja z listy rozstrzygającej o zastosowaniu środka, o którym mowa w art. 1 pkt 3 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*.

Należy przy tym wskazać, iż zgodnie z art. 127 ust. 1 i art. 274 ust. 4 ustawy Pzp, zamawiający nie wzywa do złożenia podmiotowych środków dowodowych, jeżeli może je uzyskać za pomocą bezpłatnych i ogólnodostępnych baz danych, w szczególności rejestrów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, o ile wykonawca wskazał w oświadczeniu wstępnym dane umożliwiające dostęp do tych środków. Ponadto, zgodnie z art. 127 ust. 2 ustawy Pzp, wykonawca nie jest zobowiązany do złożenia podmiotowych środków dowodowych, które zamawiający posiada, jeżeli wykonawca wskaże te środki i potwierdzi ich prawidłowość i aktualność. **Powyższe ma szczególne znaczenie dla podmiotowych środków dowodowych pochodzących z ogólnodostępnych baz danych takich jak wykazy i listy podmiotów objętych sankcjami.**

12. W jaki sposób należy wykonywać obowiązki wynikające z art. 1 pkt 23 rozporządzenia Rady (UE) 2022/576 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE nr L 111 z 8.4.2022, str. 1), tzn., w jaki sposób należy interpretować pojęcie "zakazuje się udzielania wszelkich zamówień publicznych lub koncesji"?

Na mocy przepisu art. 1 pkt 23 rozporządzenia Rady (UE) 2022/576 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE nr L 111 z 8.4.2022, str. 1), dalej: rozporządzenie 2022/576, do rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz. Urz. UE nr L 229 z 31.7.2014, str. 1), dalej: rozporządzenie 833/2014, dodane zostały przepisy art. 5k, które ustanawiają zakaz udziału rosyjskich wykonawców w zamówieniach publicznych i koncesjach udzielanych we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, przy czym przez „rosyjskich wykonawców” należy rozumieć:

1. obywateli rosyjskich, osoby fizyczne lub prawne, podmioty lub organy z siedzibą w Rosji;
2. osoby prawne, podmioty lub organy, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji;

3. osoby fizyczne lub prawne, podmioty lub organy działające w imieniu lub pod kierunkiem:
  - a. obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji lub
  - b. osób prawnych, podmiotów lub organów, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji,

a także

4. podwykonawców, dostawców i podmioty, na których zdolności wykonawca lub koncesjonariusz polega, w przypadku gdy przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia lub koncesji, jeżeli taki podwykonawca, dostawca, podmiot, na którego zdolności wykonawca polega, należy do którejkolwiek z kategorii podmiotów wymienionych w punktach 1-3.

Przepisy rozporządzenia 2022/576 weszły w życie w dniu 9 kwietnia 2022 r., z tym że w odniesieniu do umów w sprawie zamówienia publicznego i umów koncesji zawartych przed dniem 9 kwietnia 2022 r. zakaz udziału rosyjskich wykonawców zacznie obowiązywać po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia 2022/576, tj. w dniu 10 października br.

Zakaz udziału rosyjskich wykonawców w zamówieniach publicznych i koncesjach oznacza, po pierwsze, że żadne zamówienie publiczne ani koncesja od dnia 9 kwietnia 2022 r. nie może być udzielone, jeżeli wiązałoby się to z udziałem w zamówieniu lub koncesji któregokolwiek z wymienionych wyżej podmiotów.

W konsekwencji wykonawca, który należy do którejkolwiek z kategorii podmiotów wymienionych w art. 5k ust. 1 rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, **podlega wykluczeniu z udziału w postępowaniu** o udzielenie zamówienia. Jako że podstawa wykluczenia z art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576 dotyczy również podwykonawców, dostawców i podmiotów, na których zdolności wykonawca lub koncesjonariusz polega, o ile przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia, w takim przypadku zamawiający powinien zażądać, aby wykonawca w terminie określonym przez zamawiającego zastąpił tego podwykonawcę, dostawcę lub podmiot, na którego zdolności wykonawca polega, **pod rygorem wykluczenia z udziału w postępowaniu**.

Na potwierdzenie, że w stosunku do danego wykonawcy nie zachodzi podstawa wykluczenia przewidziana w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, wykonawca powinien załączyć do oferty lub wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oświadczenie własne w poniższym zakresie, tj. że wykonawca nie jest:

1. obywatelem rosyjskim, osobą fizyczną lub prawną, podmiotem lub organem z siedzibą w Rosji;
2. osobą prawną, podmiotem lub organem, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji;
3. osobą fizyczną lub prawną, podmiotem lub organem działającym w imieniu lub pod kierunkiem:
  - a. obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji lub

b. osób prawnych, podmiotów lub organów, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji, oraz że żaden z jego podwykonawców, dostawców i podmiotów, na których zdolności wykonawca polega, w przypadku gdy przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia, nie należy do żadnej z powyższych kategorii podmiotów.

Należy wskazać, że Jednolity Europejski Dokument Zamówienia nie obejmuje swoim zakresem podstaw wykluczenia, o których mowa w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576. W związku z tym wykonawca dołącza do oferty lub wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oświadczenie odrębne w stosunku do tych, które są składane na formularzu JEDZ.

Ponadto z uwagi na treść przepisów art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576 wskazane jest również żądanie przez zamawiającego od wykonawcy wykazu podwykonawców i dostawców, na których przypada na ponad 10% wartości zamówienia, zaś w przypadku podmiotów, na których zdolności wykonawca polega – wskazania, czy wykonawca polega na zdolności tych podmiotów w zakresie odpowiadającym ponad 10% wartości zamówienia. Weryfikacji braku zaistnienia omawianej podstawy wykluczenia w stosunku do konkretnego podmiotu zamawiający może dokonać za pomocą wszelkich dostępnych podmiotowych środków dowodowych. Podmiotowym środkiem dowodowym służącym wykazaniu braku podstaw do wykluczenia na ww. podstawie prawnej przykładowo może być: oświadczenie własne wykonawcy o braku podstaw do wykluczenia na ww. podstawie prawnej, odpis lub informacja z KRS lub CEIDG, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe albo jego część, sprawozdanie zarządu z działalności jednostki albo jego część, informacja z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

13. Czy rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie ma również zastosowanie do postępowań poniżej progów unijnych?

Przepisy art. 5k rozporządzenia 833/2014 znajdują zastosowanie **jedynie do zamówień o wartości równej lub przekraczającej progi unijne** udzielanych zgodnie z przepisami ustawy – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1121, 1598, 2054 i 2269 oraz z 2022 r. poz. 25) oraz zamówień o wartości równej lub przekraczającej progi unijne wyłączonych na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4, art. 11 ust. 1 pkt 1-5 i 7-10, art. 13 ust. 1 pkt 3-8, art. 363 ust. 1, art. 365 i art. 366 ustawy – Prawo zamówień publicznych, a także koncesji o wartości równej lub przekraczającej próg unijny udzielanych zgodnie z przepisami ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U. z 2021 r. poz. 541) oraz koncesji o wartości równej lub przekraczającej próg unijny wyłączonych na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b)-f), pkt 3 lit. a) i c)-k) oraz pkt 4-13 ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi.

14. W jaki sposób należy interpretować użyte w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, pojęcie "zakazuje się dalszego wykonywania wszelkich zamówień publicznych lub koncesji"?

Zakaz udziału rosyjskich wykonawców w zamówieniach publicznych i koncesjach oznacza, że od dnia 10 października 2022 r. żadne zamówienie publiczne ani koncesja nie może być

wykonywane, jeżeli wiązałyby się to z udziałem podmiotów wskazanych w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576.

W konsekwencji zamawiający powinien dokonać rewizji wszystkich zawartych umów, które będą nadal realizowane po dacie 10 października 2022 r. Zamawiający powinien zatem wystąpić do wykonawców o złożenie stosownego oświadczenia, że nie występują okoliczności, skutkujące zakazem dalszego wykonywania umowy. Jako że podstawa wykluczenia z art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576 dotyczy również podwykonawców, dostawców i podmiotów, na których zdolności wykonawca lub koncesjonariusz polega, o ile przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia, w takim przypadku zamawiający powinien zażądać, aby wykonawca w terminie określonym przez zamawiającego zastąpił tego podwykonawcę, dostawcę lub podmiot, na którego zdolności wykonawca polega, **pod rygorem odstąpienia od umowy.**

15. W oparciu o jaką podstawę prawną z ustawy Prawo zamówień publicznych należy odrzucić ofertę wykonawcy, w sytuacji, w której zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 5k rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie?

Podstawa wykluczenia wykonawcy wynika bezpośrednio z przepisów art. 5 k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, które ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Jeśli wobec wykonawcy zachodzi którakolwiek z przesłanek, o których mowa w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, wówczas oferta tego wykonawcy powinna zostać odrzucona na podstawie art. 226 pkt 2 lit. a) ustawy Pzp, tj. z uwagi na fakt, że oferta została złożona przez wykonawcę podlegającego wykluczeniu z postępowania.

16. W oparciu o jakie podmiotowe środki dowodowe lub w jaki inny sposób zamawiający może badać czy złożona oferta jest niedopuszczalna na gruncie art. 5k rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie? W szczególności w jaki sposób zamawiający może badać i ustalać istnienie powiązań, o których mowa w art. 5k ust. 1 lit b i c ww. rozporządzenia?

Na potwierdzenie, że w stosunku do danego wykonawcy nie zachodzi podstawa wykluczenia przewidziana w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, zamawiający żąda oświadczenia, że w stosunku do wykonawcy nie zachodzi podstawa wykluczenia przewidziana w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576. Weryfikacji braku zaistnienia omawianej podstawy wykluczenia w stosunku do konkretnego podmiotu zamawiający może dokonać za pomocą wszelkich dostępnych podmiotowych środków dowodowych. Podmiotowym środkiem dowodowym służącym wykazaniu braku podstaw do wykluczenia na ww. podstawie prawnej przykładowo może być: oświadczenie własne wykonawcy o braku postaw do wykluczenia na ww. podstawie prawnej, odpis lub informacja z KRS lub CEIDG, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe albo jego część, sprawozdanie zarządu z działalności jednostki albo jego część, informacja z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.

Tytułem przykładu, informację o tym, czy dany podmiot należy w ponad 50% do obywateli rosyjskich znaleźć można w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych lub jego odpowiednikach w innych krajach.

17. Czy podstawy wykluczenia określone w rozporządzeniu (UE) nr 833/2014 dotyczącym środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie są tożsame z podstawami wykluczenia określonymi w ustawie z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego?

Przepis art. 5k ust. 1 rozporządzenia 833/2014 stanowi odrębną w stosunku do przesłanek, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 - o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, podstawę wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu. Jednocześnie ww. podstawy wykluczenia stanowią samoistne, obligatoryjne, dodatkowe w stosunku do przesłanek, o których mowa w art. 108 ustawy Pzp, podstawy wykluczenia wykonawców z udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.

18. Za pomocą jakich publicznych dostępnych rejestrów można zweryfikować dane o:

- 1. osobach prawnych, podmiotach lub organach, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do podmiotu: *obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji.***
- 2. osobach fizycznych lub prawnych, podmiotach lub organach działających w imieniu lub pod kierunkiem podmiotu: *a) obywateli rosyjskich lub osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów z siedzibą w Rosji i b) osób prawnych, podmiotów lub organów, do których prawa własności bezpośrednio lub pośrednio w ponad 50 % należą do podmiotu, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu?***

Informację o tym, czy dany podmiot należy w ponad 50% do obywateli rosyjskich lub czy działa w imieniu i pod kierunkiem obywatela rosyjskiego, znaleźć można w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych dostępnym pod adresem <https://crbr.podatki.gov.pl/>. Stosownie bowiem do definicji z art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2022 r. poz. 593 ze zm.) beneficjent rzeczywisty to każda osoba fizyczna:

- sprawująca bezpośrednio lub pośrednio kontrolę nad podmiotem poprzez posiadane uprawnienia, które wynikają z okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiające wywieranie decydującego wpływu na czynności lub działania podejmowane przez podmiot, lub
- w imieniu której są nawiązywane stosunki gospodarcze lub jest przeprowadzana transakcja okazjonalna.

19. W art. 5k rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie jest mowa o tym, że zamówienia o wartości równej lub przekraczającej progi unijne nie mogą być udzielane

podmiotom rosyjskim. Zakaz obejmuje również podwykonawców, dostawców i podmioty, na których zdolności wykonawca lub koncesjonariusz polega, w przypadku gdy przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia lub koncesji. Podstawa wykluczenia w *ustawie z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego* nie obejmuje jednak ani podwykonawcy, ani podmiotów, na których zdolności wykonawca polega. Czy zamawiający uprawniony jest więc na etapie oceny ofert do żądania oświadczenia i weryfikacji podwykonawcy (podmiotu), na którego zasoby powołał się w ofercie wykonawca (który będzie realizował część zamówienia)?

Przepisy rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576 obowiązują niezależnie od *ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*.

Z uwagi na treść przepisów art. 5k rozporządzenia 833/2014 zamawiający powinien zażądać od wykonawcy wykazu podwykonawców i dostawców, na których przypada na nich ponad 10% wartości zamówienia, zaś w przypadku podmiotów, na których zdolności wykonawca polega – wskazania, czy wykonawca polega na zdolności tych podmiotów w zakresie odpowiadającym ponad 10% wartości zamówienia. Na zamawiającym spoczywa bowiem obowiązek weryfikacji, czy w stosunku do podwykonawców, dostawców i podmiotów, na których zdolności wykonawca polega, w przypadku gdy przypada na nich ponad 10 % wartości zamówienia, nie zachodzi podstawa wykluczenia przewidziana w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576.

20. Co powinno zawierać oświadczenie wstępne, o którym mowa w art. 125 ust. 1 ustawy Pzp składane w postępowaniu wszczętym po wejściu w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego oraz rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie?

W przypadku postępowań wszczętych po wejściu w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 – o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego oraz rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie a **prowadzonych poniżej progów unijnych** wstępne oświadczenie powinno obejmować podstawy z art. 108 ust. 1 ustawy Pzp oraz art. 7 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, a także ewentualnie art. 109 ustawy Pzp, w przypadku, gdy zamawiający przewidział te podstawy wykluczenia.

Natomiast w **postępowaniach o wartości równej lub przekraczającej progi unijne**, informacja o podstawach wykluczenia, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego:

- 1) może zostać uwzględniona w Jednolitym Europejskim Dokumencie Zamówienia w części III – podstawy wykluczenia, w sekcji D – Inne podstawy wykluczenia, które mogą być przewidziane w przepisach krajowych państwa członkowskiego instytucji zamawiającej lub podmiotu zamawiającego (oprócz podstaw do wykluczenia, o których mowa w ustawie Pzp w art. 108 i ewentualnie w art. 109 ustawy Pzp).
- 2) ewentualnie zamiast uwzględnienia ww. podstawy wykluczenia w formularzu JEDZ, wykonawca oprócz JEDZ składa wraz z ofertą odrębne oświadczenie, z którego wynikać będzie brak podstaw do wykluczenia na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy *o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego*.

Dodatkowo **w postępowaniu o wartości równej lub przekraczającej progi unijne** wykonawca zobowiązany jest złożyć wraz z ofertą oświadczenie, z którego wynikać będzie, że w stosunku do tego wykonawcy nie zachodzi podstawa wykluczenia przewidziana w art. 5k rozporządzenia 833/2014 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem 2022/576, albowiem formularz JEDZ takiej przesłanki nie przewiduje.